

Asia: VN/3707/2022

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Teknologiateollisuus ry:n lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta

Viite: Lausuntopyyntö VN/3707/2022

Työ- ja elinkeinoministeriössä on valmisteltu luonnos valtioneuvoston asetukseksi, jolla säädettäisiin sähköistämistuen laskentaa, hakemista ja myöntämistä sekä tuen käyttöä koskevista tarkennuksista. Sähköistämistuen tavoitteena on korvata päästökaupasta aiheutuvia välillisiä kustannuksia laissa määritellyille toimialoille ja ehkäistä hiilivuotoriskiä. Sähköistämistukea koskeva varsinainen lakiesitys on annettu eduskunnalle maaliskuussa 2022.

Sähköistämistukilain ja energiantensiivisen teollisuuden sähköistämistuesta annettavan valtioneuvoston asetuksen tavoitellaan astuvan voimaan kesällä 2022. Voimaantulo edellyttää, että Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen valtiontuki-ilmoituksen.

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

5 § Tukea haettaessa toimitettavat tiedot

Sähköistämisen tukilain 2 §:ssä säädetään, että toiminnanharjoittajan tulee osoittaa, että vähintään 30 prosenttia sen kuluttamasta sähköstä on tuotettu hiilettömällä lähteillä. Hiilettömällä lähteillä tarkoitetaan tässä yhteydessä sähköä, joka on tuotettu uusiutuvalla energialla tai ydinvoimalla.

Asetuksen perustelumuihistiossa todetaan, että tarkasteluvuosien 2021 ja 2022 sähkönhankintatapoihin ei toiminnanharjoittajalla ole takautuvasti mahdollisuutta

vaikuttaa ja siksi olisi perusteltua, että näiden vuosien osalta riittäväksi selvitykseksi katsottaisiin myös selvitys pörssistä hankitusta sähköstä. Vuoden 2023 jälkeen hiilettömän sähkön osuus tulee todistaa muilla keinoin, kuten alkuperätakuilla.

Kasvihuonekaasupäästöttömän sähkön osuus Suomessa tuotetusta sähköstä on jo liki 90 % ja osuus nousee edelleen, kun mm. Olkiluodon ydinvoimalaitoksen uusi yksikkö aloittaa toimintansa kuluvan vuoden aikana. Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan seurauksena sähkön tuonti Venäjältä on pysähtynyt kokonaan, eikä sen odoteta palaavan ennalleen ainakaan lähivuosina.

Edellä kuvatun perusteella Teknologiateollisuus näkee, että sähkömarkkinoilta hankittu pörssisähkö on jatkossakin riittävä tae hiilettömän sähkön osuuden täyttymisestä. Suomessa sovellettavat vaatimukset sähkön alkuperän todentamiselle tulee säilyttää saman tasoisina kuin muissa EU-maissa.

9 § Tuen käyttösuunnitelma ja

10 § Tuen käyttösuunnitelmassa ilmoitettavat tiedot

12 § Tuen käyttösuunnitelman muuttaminen

Asetuksen 9 § säädettäisiin toiminnanharjoittajan veloitteesta laatia suunnitelma siitä, miten se tulee käyttämään vähintään 50 % sille myönnetystä tuesta kehittämistoimiin, joilla se edistää toimintansa muuttumista hiilineutraalimmaksi. Edelleen 10 § säädettäisiin yksityiskohtaisista tiedoista, jotka toiminnanharjoittajan tulisi tuen käyttösuunnitelmassa ilmoittaa.

Perustelumuihistiossa on todettu, että toiminnanharjoittajan tulisi myös arvioida ja kuvata kehittämistoimen ennakoitavat vaikutukset kasvihuonekaasujen vähentämiseen tai välttämiseen sekä arvioida kehittämistoimen muut hiilineutraaliuden edistämisen näkökulmasta olennaiset vaikutukset. Muistiossa on myös aivan oikein todettu, että

kehittämistoimet voivat olla luonteeltaan hyvin eri tyyppistä toimintaa, ei olisi tarkoituksenmukaista luoda mittaristoa tavoitelluista vaikutuksista tai niiden arvioinnista vaan arvio hiilineutraaliutta

edistävistä vaikutuksista pohjautuisi toiminnanharjoittajan tuen käyttö suunnitelmassa tekemään arvioon. Asetuksen lähestymistapa on oikea ja tarkoituksenmukainen.

Asetuksessa sallittaisiin myös Energiaviraston jo hyväksymän tuen käyttösuunnitelman muuttaminen. Säännös on tarpeellinen, sillä teknologioiden voimakkaasti kehittyessä ja toimintaympäristön jatkuvasti muuttuessa on todennäköistä, että toiminnanharjoittajien mahdollisuuksissa toteuttaa hiilineutraaliutta edistäviä toimia tapahtuu muutoksia ennen tuen käytölle asetettua määräaika.

13 § Kehittämistoimien hyväksyttävät kustannukset ja

14 § Kehittämistoimien hyväksyttävien kustannusten kohdistuminen

Luonnoksen mukaan investoinnista, hankinnasta tai uusiutuvan energian hankinnasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvat kustannukset ovat hyväksyttäviä ainoastaan siltä osin kuin hankinnan kohde käytetään yhdellä tai useammalla laitoksella, jolle on myönnetty sähköistämistukilain mukaista tukea. Hyväksyttäviä kustannuksia ovat kustannukset, jotka aiheutuvat toiminnan harjoittajalle kehittämistoimeen liittyvästä fyysisestä tai aineettomaan käyttöomaisuuteen kohdistuvasta investoinnista, hankinnasta, uusiutuvan energian hankinnasta, tutkimus- ja kehittämistoiminnasta tai näiden yhdistelmästä. Asetusmuistion mukaan tällaisia hankintoja voivat olla esimerkiksi laitoksen toiminnanohjaus- tai energianhallintajärjestelmään kohdistuvat hankinnat ja kehitystoimet

Edelleen luonnos määrää, että tutkimus- ja kehittämistoiminnasta toiminnanharjoittajalle aiheutuvien hyväksyttävien kustannusten tulee kohdistua toiminnanharjoittajan toimintaan Suomessa.

Teknologiategollisuus pitää asetusluonnoksessa käytettyä kehittämistoimen määritelmää tarkoituksenmukaisena. Katsomme myös, että tuen rajaaminen Suomessa tapahtuvaan toimintaan on kannatettavaa ja yksinään riittävää. Useita toimintoja ja toimipaikkoja omaavilla yrityksillä tulee olla mahdollisuus toteuttaa kehittämistoimia juuri niillä laitoksilla ja toiminnoissa, joissa niillä saavutetaan paras kustannustehokkuus ja vaikuttavuus. Kehittämistoimien kustannuksia tulisikin tarkastella laitosten sijasta konsernitasolla.

Tätä kokonaisedullisuutta edistävää tarkastelua puoltaa myös asetuksen perustelumuistion kirjaus, jonka mukaan ”toiminnanharjoittajan on mahdollista käyttää tukea yhteen tai useampaan kehittämistoimeen. Toiminnanharjoittaja määrittelee kohteet, joihin se käyttää tuen. Säädöstasolla ei ole tarkoituksenmukaista rajata sitä, millaisia toimet täsmälleen ovat, jotta voidaan ottaa huomioon myönnetyn tuen luonne ja mahdollistaa se, että toiminnanharjoittaja voi toteuttaa

toimintansa kannalta kustannustehokkaimmat sekä hiilineutraaliuden edistämisen näkökulmasta vaikuttavimmat toimet.”

16 § Tuen käytön selvittäminen

Asetuksessa säädettäisiin toiminnanharjoittajan veloitteesta toimittaa annettuna määräaikana selvitys tuen toteutuneesta käytöstä. Sähköistämistukilain mukaan tuki tulee käyttää viimeistään 31.12.2028. Näin ollen selvitys tuen käytöstä edellytettäisiin viimeistään 30.6.2029.

Teknologiateollisuus pitää selvityksen toimittamiselle varattua kuuden kuukauden määräaika riittämättömänä varsinkin, kun selvityksen liitteinä vaaditaan toimitettavaksi sekä kattava kustannus selvitys että tilintarkastajan raporttia siitä.

Soimakallio Helena
Teknologiateollisuus ry - Kestävä kehitys -yksikkö